

Skat på alt fra "før-vugge" til grav

Anmeldelse: Bind IV i seksbindsværket Dansk Skattehistorie er nu udkommet. Det giver et stofmættet billede af 16- og 17-hundredetallets skatter og de første konturer af den skatteadministration, vi kender i dag.

Claus Rafer:
Enevælde og skattefinansieret stat 1660-1818.
Dansk Skattehistorie IV.
417 sider.
Løssalg 428 kr.,
abonnement 328 kr.
ISBN 978-87-87796-33-0.
Told- og Skattehistorisk Selskab 2008.

Det kan ofte være fascinerende at skue tilbage til en fortid, man ikke selv er den del af. Ind i mellem viser det sig, at en tid, der synes så langt borte, dog rummer paralleller, som ikke blot gør den fjerne fortid nærværende, men også gør én klogere og sætter nutiden i relief.

Det seneste bind af Dansk Skattehistorie, som omfatter perioden fra 1660 til 1818 er langt fra nogen "page turner", hvor man glemmer tid og sted omkring sig. Men Claus Rafer's bind er bestemt et vedkommende bidrag til den samlede skattehistorie. Mættet med facts og informationer ruller det både de forskellige skattearter frem på scenen - og sætter samtidig fokus på det spirende embedsværk, som står for påligning, opkrævning og inddrivelse af skatterne. Vi er tilbage ved oprettelsen af Amtsstuerne - og dermed til én af de administrative rødder til det, der i dag er blevet til SKAT.

Vielser og begravelser

Hvis man tror, at billedet af de forskellige skatte og afgifter som et ind i mellem noget uoverskueligt kluddetæppe er en ny tildragelse fra de seneste årtier, så bliver man godt og grundigt klogere, når man med Claus Rafer som sikker fører vandrer gennem det utal af forskellige skatter og afgifter, som tegnede billedet i perioden.

Nogle af skatterne - f.eks. de hartkornsskatter, der hvilede på jorden - går hyppigt igen gennem perioden. Mens andre skatter kun var virksomme i kortere perioder - og i øvrigt ind i mellem kunne have et noget kuriøst præg målt med nutidens alen. At regulere borgernes adfærd med skatter og afgifter, som vi kender det i dag, er dog ikke noget nyt. Det er der en række eksempler på i bogen. Der var f.eks. afgiften på egetræskister, som var virksom fra 1717-21. En overgang var der sågar skatter på parykker!

Af Ole Pedersen - op@dts.nu

DANSK SKATTEHISTORIE IV

Enevælde og skatte-
finansieret stat
1660-1818 af Claus Rafer

Told- og Skattehistorisk Selskab

Et mere kulørt begreb som kopulationspenge - en vielsesafgift - hører også med i det brogede billede.

Inddrivelse med militær og pantevogn

Skatterne skulle som nu finansiere rigets udgifter. Det ville dengang i tiden efter indførelsen af enevælden sige kongens udgifter bredt set, da statens og kongens økonomi dengang stort set var to sider af samme sag. I perioden var det især udgifterne til en række krige med først og fremmest svensken, som gjorde det nødvendigt for kongerne at udskrive en lang række ekstraskatter. De tidligere tider, hvor kongerne delvist finansierede deres aktiviteter ved hjælp af kronens godser, blev gradvist men sikkert afløst af en egentlig skattefinansiering.

Dengang som nu skulle de pålignede skatter og afgifter jo også helst i kassen, og til det brug kunne man bl.a. trække på militærets hjælp! I hovedstaden havde man en overgang et andet virksomt middel, når borgerne ikke ville betale deres skatter. I 1668 tog man en hestetrukket vogn, hvor der med store gule bogstaver var malet "Pantevogn" i brug! Hensigten var at ramme dem, der havde bevidst modvilje mod at betale deres skatter. En slags forløber for den nuværende inddrivelsesstrategi.

Alt i alt tegner bogen et billede af en skattemæssig broget periode, hvor meget synes så fjernt i dag - men hvor der dog alligevel var elementer, som trækker linier til nutidens SKAT.